

Мосійчук І.Б.

студентка,

*Національний університет водного господарства
та природокористування*

ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АПК

Важливим напрямом діяльності нашої держави та необхідною умовою її подальшого розвитку є розбудова економіки. Водночас, агропромисловий комплекс – одна з основних галузей економіки, що має стратегічно важливе значення, оскільки від її належного функціонування та розвитку залежить продовольча безпека країни. В АПК виробляється близько третини ВВП країни, дві третини товарів народного споживання, зайнято близько 40 відсотків працюючого населення.

Продукція, що виробляється підприємствами сільського, лісового та рибного господарства, займає значну частку у загальній структурі внутрішнього валового продукту України (рис. 1).

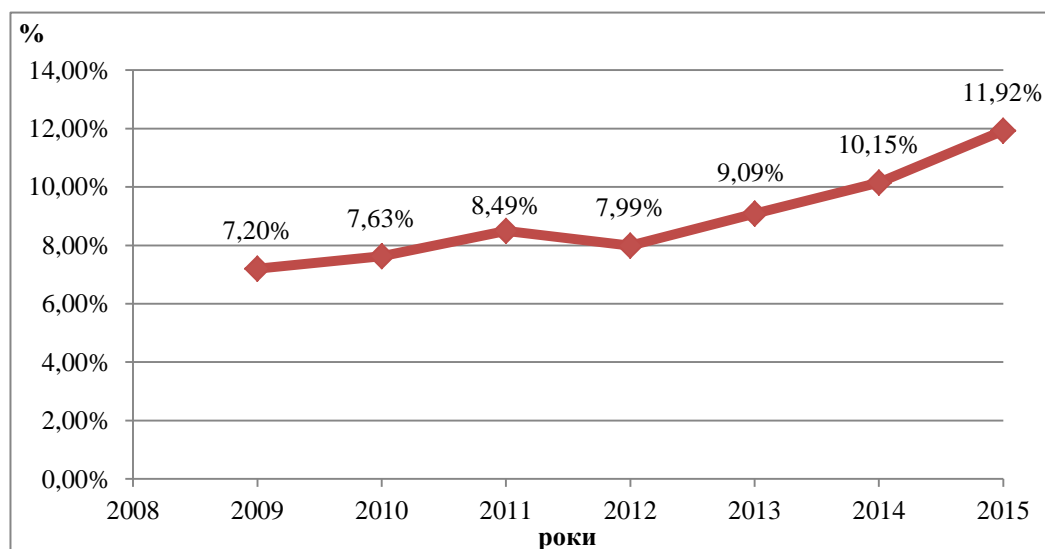

Рис. 1. Динаміка продукції сільського, лісового та рибного господарства у структурі ВВП за період 2009-2015 років

Джерело: розроблено автором за даними [1]

За період 2009-2015 років спостерігається позитивна тенденція до збільшення частки продукції АПК у загальній структурі ВВП. Незначне зменшення її частки спостерігається лише у 2012 році. Варто відзначити, що причиною цього є те, що в 2012 році в ряді регіонів України, зокрема східній, південній і в частині центральних областей, склалися аномально несприятливі кліматичні умови (загибель посівів озимих, посушливе літо призвело до дуже низької врожайності по ярим культурам), тому багато агрокомпаній зазнали збитків.

Проте сучасний стан підприємств сільського, лісового та рибного галузей господарства характеризується незначним рівнем розвитку. Основним фактором, що гальмує їх розвиток є несприятлива економічна ситуація в країні.

Для забезпечення неперервності поточного циклу виробництва підприємствам агрокомплексу необхідно нагромаджувати великі запаси матеріально-технічних ресурсів, саме тому їм потрібні додаткові кошти у вигляді кредитів, а через незначні обсяги, короткостроковість та високу вартість кредитних коштів існуюча система кредитного забезпечення не дає можливості своєчасно й у повному обсязі забезпечити необхідними кредитними ресурсами.

Банківська система навіть під час економічного зростання надавала перевагу кредитуванню не аграрної сфери, а інших галузей економіки. За умов економічної кризи загальне скорочення обсягів кредитування відбувається здебільшого за рахунок обмеження кредитування АПК. Банки починають застосовувати дискримінаційний механізм по відношенню до аграрних підприємств, порівняно із суб'єктами господарювання інших галузей економіки. Перш за все, це проявляється у підвищенні ставок на кредити [2, с. 145].

За даними НБУ на 01.12.2015 року підприємства АПК залучили близько 115,5 млрд. грн. кредитів. При цьому з бюджету на компенсацію кредитних ставок у 2015 та 2016 роках, виділили лише по 300 млн. грн. На кінець серпня 2016 року підприємства сільського, лісового та рибного господарства мали прострочені кредити перед банками (табл. 1).

Таблиця 1

Кредити, надані підприємствам галузі сільського, лісового та рибного господарства станом на 31 серпня 2016 року

	У національній валюті, млн. грн.				В іноземній валюті, млн. грн.			
	Усього	у тому числі за строками			Усього	у тому числі за строками		
		до 1 року	від 1 до 5 років	більше 5 років		до 1 року	від 1 до 5 років	більше 5 років
Надані кредити	37 313	13 493	17 109	6 711	19 164	13 153	4 766	1 245
Прострочені кредити	1 851	824	879	148	4 123	2 696	1 075	352

Джерело: розроблено автором за даними [3]

Також однією з головних причин низького кредитування аграрного бізнесу є «тіньова» економіка. На сьогодні значна його частина перебуває в «тіні». А бізнес може отримати кредит тільки під свої легальні потоки. Тут замкнуте коло: з одного боку, податкове законодавство не стимулює вихід аграрного бізнесу з «тіні», а з іншого, якщо бізнес все ж вийде з «тіні», це призведе до збільшення суми податків, що є не вигідним для підприємств АПК.

Оскільки сільське господарство є пріоритетною продовольчою галуззю народного господарства, то далі доцільно навести динаміку обсягів кредитних коштів, що залучалися сільськогосподарськими підприємствами впродовж 2007-2015 років (рис. 2).

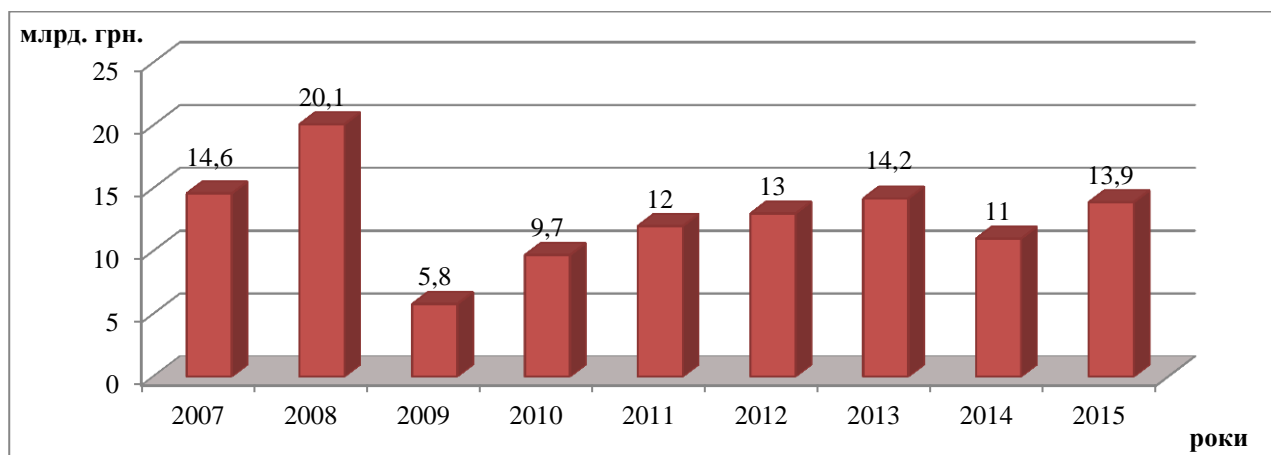

Рис. 2. Динаміка обсягів кредитних ресурсів, що були залучені сільськогосподарськими підприємствами за період 2007-2015 років

Джерело: розроблено автором за даними [3]

Спади спостерігаються в кризові періоди. Цю тенденцію можна пояснити тим, що загальні умови кредитування, що формуються відповідно до особливостей підприємств сільського господарства, доповнюються невизначеністю, що пов'язана зі складною економічною ситуацією в країні.

Таким чином, в умовах нестабільності економіки, кредитування підприємств галузі сільського, лісового та рибного господарства відіграє суттєву роль у процесі їх діяльності та розвитку.

Для удосконалення процесу банківського кредитування підприємств галузі сільського, лісового та рибного господарств, запропонуємо такі шляхи:

- розробляти нові програми кредитування підприємств АПК, що будуть максимально враховувати особливості комплексу;
- здійснювати заходи щодо запобігання необґрунтованому підвищенню відсоткових ставок за кредитами;
- сприяти виходу сектору агрокомплексу з «тіні»;
- сприяти узгодженню інтересів учасників банківського кредитування і підприємств агропромислового комплексу;
- повернення до спеціального режиму ПДВ для аграріїв, що діяв до 1 січня 2016 року.

Таким чином, особливого значення для України набуває забезпечення ефективної взаємодії банківського сектору та підприємств агропромислового комплексу.

Список використаних джерел:

1. Держкомстат: Товарна структура експорту України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2009/arh_stztt2009.html
2. Дадашев Б.А., Черемісіна С.Г. Кредитування агроформувань: проблеми та напрями стабілізації / Б.А.Дадашев, С.Г. Черемісіна // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – № 2. – С. 142-149.
3. Бюлетень НБУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>